

Sygn. akt I ACa 1111/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Barbara Owczarek
Sędziowie :	SA Lucyna Świdorska-Pilis SA Anna Bohdziewicz (spr.)
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. B.

przeciwko Skarbowi Państwa-Prezesowi Sądu Apelacyjnego w (...) i Prezesowi Sądu Okręgowego w (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 8 października 2013 r., sygn. akt I C 289/13,

1) oddała apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1111/13

UZASADNIENIE

Powód Z. B. wystąpił z pozwem przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Apelacyjnego w (...) i Prezesowi Sądu Okręgowego w (...) domagając się zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w kwotach po 1.500.000 zł od każdego ze statio fisci oraz renty w wysokości po 15.000 złotych miesięcznie. Uzasadniając dochodzone roszczenia wskazał, iż na skutek wadliwego działania Sądów: Okręgowego w (...) i Apelacyjnego w (...) doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, a nadto nie otrzymał świadczeń ubezpieczeniowych, ani nie był ubezpieczony od 2004 r., w związku z czym doznał uszczerbku na zdrowiu. Powód nie zgadzał się z rozstrzygnięciami powyższych dwóch sądów, w tym

w zakresie składanych przez niego skarg na przewlekłość. Przywołał szereg postanowień i zarządzeń wymienionych dwóch Sądów, mających świadczyć o ich wadliwym działaniu.

Pozwany Skarb Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) i Prezes Sądu Okręgowego w (...), zastępowani przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu. Zarzucił, że powód zbyt ogólnikowo uzasadnił uszczerbek i brak jakichkolwiek podstaw, które mogłyby uzasadniać odpowiedzialność pozwanego. Twierdzenia o doznanej szkodzie i bliżej nieokreślonym uszczerbku na zdrowiu nie zostały podparte żadną dokumentacją, w tym medyczną. Powód kwestionując decyzje pozwanych Sądów nie przedłożył żadnego orzeczenia prejudycjalnego, co czyni jego powództwo bezpodstawnym. Zarzucono, iż powód nie wykazał również żadnej z przesłanek pozwanego z tytułu naruszenia dóbr osobistych powoda (art. 23, 24 i 448 k.c.). Działanie pozwanego wykonywane w ramach porządku prawnego nie może być uznane za bezprawne, nawet jeżeli narusza dobro osobiste. Zdaniem pozwanego, dochodzenie przez powoda kwot nie jest podyktowane uzyskaniem rekompensaty krzywdy, lecz wyłącznie interesem finansowym. W treści pozwu brak jest także precyzyjnego wskazania, z którą z opisanych okoliczności powód wiąże roszczenie o rentę.

Zaskarżonym wyrokiem z 8 października 2013 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo i odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu. Uzasadniając wydane rozstrzygnięcie, Sąd pierwszej instancji przytoczył poniżej ustalony stan faktyczny:

Pismem z dnia 14 grudnia 2005 r. powód został poinformowany przez Powiatowy Urząd Pracy w T., iż negatywnie rozpatrzono jego wniosek o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej z uwagi na to, że w dniu 14 czerwca 2004 r. utracił status bezrobotnego, co było wynikiem nieuzasadnionej odmowy przyjęcia propozycji zatrudnienia. Zaświadczenie to stało się dla powoda przyczynkiem do złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, jednakże śledztwo w tej sprawie zostało umorzone przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w T.. Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z dnia 17 maja 2005 r., sygn. akt II Kp 155/05, utrzymał w mocy zaskarżone przez powoda postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. z dnia 16 lutego 2005 r. o umorzeniu śledztwa prowadzonego pod sygn. akt 3 Ds. 35/05. Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2005 r., sygn. akt II Kp 461/05, Sąd Rejonowy w T. utrzymał w mocy zaskarżone przez powoda postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. z dnia 29 września 2005 r. o umorzeniu śledztwa w sprawie przekroczenia uprawnień i poświadczenia nieprawdy przez funkcjonariusza publicznego w osobie pracownika Powiatowego Urzędu Pracy w T..

Postanowieniem z dnia 7 listopada 2005 r., sygn. akt I ACz 1676/05, Sąd Apelacyjny w K., w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I C 763/05, z powództwa powoda Z. B. przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w T. o zapłatę, oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 15 września 2005 r., którym odmówiono powodowi zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia 8 marca 2006 r., sygn. akt I ACz 325/06 Sąd Apelacyjny w K. oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 31 stycznia 2006 r., w sprawie o sygn. I C 763/05, którym Sąd ten odmówił ponownie powodowi zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia 29 maja 2006 r., sygn. akt I S 33/06, Sąd Apelacyjny w K. odrzucił skargę powoda na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy o sygn. I C 763/05 bez nieuzasadnionej zwłoki z uwagi na brak przytoczenia okoliczności uzasadniających przedstawione w skardze żądanie. Postanowieniem z dnia 31 lipca 2006 r., sygn. akt I S 45/06, Sąd Apelacyjny w K. odrzucił skargę powoda na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy o sygn. I C 763/05 bez nieuzasadnionej zwłoki, z powodu niedopuszczalności skargi uwarunkowanej tożsamymi podstawami ze skargą przedstawioną w uprzednim postępowaniu. Postanowieniem z dnia 7 września 2006 r., sygn. akt I ACz 1180/06, Sąd Apelacyjny w K. oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 22 czerwca 2006 r. w sprawie o sygn. I C 763/05, którym Sąd ten oddalił kolejny wniosek o zwolnienie powoda od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia 12 marca 2007 r., sygn. akt I ACz 271/07, Sąd Apelacyjny w K. oddalił zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 2 lutego 2007 r. wydane w sprawie o sygn. I C 763/05, którym Sąd ten oddalił kolejne wnioski o zwolnienie powoda od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia 28 maja 2007 r., sygn. akt I S 19/07, Sąd Apelacyjny w K. odrzucił skargę powoda na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy o sygn. I C 763/05 bez

nieuzasadnionej zwłoki, z powodu braku uzasadnienia skargi i braku przytoczenia okoliczności uzasadniających jej uwzględnienie. Postanowieniem z dnia 6 września 2007 r., sygn. akt I S 30/07, Sąd Apelacyjny w K. oddalił skargę powoda o stwierdzenie przewlekłości postępowania o sygn. I C 763/05, gdyż postępowanie nie toczyło się dłużej niż było to konieczne dla ustalenia istotnych okoliczności, a długotrwałość postępowania spowodowana była działaniem samego powoda, który ponawiał wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia 19 listopada 2007 r., sygn. akt I ACz 1179/07, Sąd Apelacyjny w K. oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 16 października 2007 r. w sprawie o sygn. I C 763/05, którym oddalono wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowieniem z dnia 16 lipca 2008 r., sygn. akt I ACz 649/08, Sąd Apelacyjny w K. oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 8 stycznia 2008 r., w sprawie o sygn. I C 763/05, którym Sąd ten odrzucił zażalenie powoda na postanowienie odrzucające ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia 9 czerwca 2009 r., sygn. akt I ACz 653/09 Sąd Apelacyjny w K. oddalił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 15 maja 2009 r., w sprawie o sygn. I C 763/05, którym Sąd ten oddalił wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, bowiem postępowanie w tej sprawie było już prawomocnie zakończone zwrotem pozwu. Postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2009 r., sygn. akt I Co 101/09, Sąd Okręgowy w T. oddalił wniosek powoda o ustanowienie adwokata, celem wniesienia skargi do Sądu Najwyższego od postanowienia Sądu Apelacyjnego w K. wydanego pod sygn. I ACz 653/09, w sprawie o sygn. akt I C 763/05, gdyż od postanowienia, które miało być przedmiotem skargi, nie służył żaden środek zaskarżenia.

Postanowieniem z dnia z dnia 8 marca 2010 r., sygn. akt I C 122/10, Sąd Okręgowy w (...) w sprawie z powództwa powoda przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesom Sądów Okręgowego w T. i Apelacyjnego w K. o odszkodowanie za działania funkcjonariuszy resortu sprawiedliwości, oddalił wnioski powoda o jego zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniami z dnia 9 kwietnia 2010 r., sygn. akt I ACz 157/10 i I ACz 184/10, Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenie powoda na powyższe postanowienie Sądu Okręgowego w (...) z dnia 8 marca 2010 r.. Postanowieniem z dnia 9 lipca 2010 r., sygn. akt I ACz 308/10, Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenie powoda na zarządzenie Przewodniczącego w Sądzie Okręgowym w (...), w którym wezwano go do uiszczenia opłaty od pozwu. Zarządzeniem z dnia 30 września 2010 r., sygn. akt I C 122/10, Przewodniczący w Sądzie Okręgowym w (...) zarządził zwrot pozwu powoda złożonego w powyższej sprawie. Postanowieniem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 16 listopada 2010 r. odrzucono zażalenie powoda na powyższe zarządzenie o zwrocie pozwu. Postanowieniami z dnia 10 grudnia 2010 r., sygn. akt I ACz 568/10 i I ACz 569/10, Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenia powoda na zarządzenia Przewodniczącego w Sądzie Okręgowym w (...): 1) z dnia 21 października 2010 r. w przedmiocie wezwania do uzupełnienia braków formalnych zażalenia na zarządzenie z dnia 30 września 2010 r., 2) z dnia 3 września 2010 r. w przedmiocie wezwania do uiszczenia opłaty sądowej od pozwu. Postanowieniem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 8 lutego 2011 r., sygn. akt I C 122/10, odrzucono zażalenie powoda na postanowienie z dnia 16 listopada 2010 r.. Powód złożył zażalenie na to postanowienie, które zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 marca 2011 r..

Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2011 r., sygn. akt I S 2/11, Sąd Apelacyjny w (...) oddalił skargę powoda o stwierdzenie przewlekłości postępowania prowadzonego z jego powództwa przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesom Sądów Okręgowego w T. i Apelacyjnego w K..

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2011 r., sygn. akt I C 367/11, Sąd Okręgowy w (...) zwolnił powoda jedynie częściowo od kosztów sądowych w sprawie z jego powództwa przeciwko Skarbowi Państwa Prezesom Sądów Okręgowego w (...) i Apelacyjnego w (...) o ochronę dóbr osobistych. Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 3 czerwca 2011 r., sygn. akt I ACz 290/11, oddalił zażalenie powoda na postanowienie z 26 kwietnia 2011 r.. Następnie powód został wezwany do uiszczenia częściowej opłaty pozwu, zaś powód złożył pismo datowane na 1 lipca 2011 r., w którym wnosząc o zmianę postanowienia z dnia 26 kwietnia 2011r., powołał i przedłożył orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Wobec braku uiszczenia opłaty od pozwu, przewodniczący zarządzeniem z dnia 16 sierpnia 2011 r. zwrócił pozew w sprawie o sygn. akt I C 367/11. Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 9 grudnia 2011 r. sygn. akt I ACz 588/11 oddalono zażalenie powoda

na zarządzenie Przewodniczącego w Sądzie Okręgowym w (...) z dnia 31 sierpnia 2011 r., którym powód został wezwany do uzupełnienia braków formalnych zażalenia na zarządzenie o zwrocie pozwu, przez uiszczenie opłaty sądowej w kwocie 2.000 złotych.

Postanowieniem z dnia 2 marca 2012 r. Sąd Apelacyjny w (...), w sprawie sygn. akt I S 4/12, zwolnił powoda od opłaty sądowej od skargi o naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu Sądu Okręgowego w (...) prowadzonym pod sygn. akt I C 367/11. Następnie Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 30 marca 2012 r. oddalił skargę powoda o stwierdzenie przewlekłości postępowania prowadzonego z jego powództwa przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesom Sądów Okręgowego i Apelacyjnego w (...).

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy poczynił w oparciu o dowody z dokumentów w postaci wymienionych wyżej postanowień i zarządzeń. Dowody te pod względem treści i formy nie budziły wątpliwości Sądu pierwszej instancji, a ich moc dowodowa nie została przez strony skutecznie podważona.

Sąd Okręgowy postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 8 października 2013 r. oddalił wnioski dowodowe powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny ogólnej na okoliczność powstania ujemy na zdrowiu powoda, przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego etyka na okoliczność powstania ujemy u powoda na skutek nieetycznego zachowania pozwanych, przeprowadzenie dowodu z biegłego socjologa na okoliczność negatywnego wpływu na społeczeństwo w jego odbiorze wymiaru sprawiedliwości, powołanie biegłego z rynku kapitałowego, umowy zawartej przez powoda z (...) w T. z dnia 3 września 1993 r.. Wyjaśniono, że w myśl art. 278 § 1 k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Ocena czy doszło do wyrządzenia krzywdy i samego stopnia krzywdy poprzez wywołanie ujemy (szkody moralnej) należy natomiast do Sądu i nie może on oceny w tym zakresie pozostawiać biegłym sądowym. Ponadto zgodnie z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, a okoliczności wynikające z tez dowodowych w oddalonych wnioskach powoda nie miały istotnego dla sprawy znaczenia, co przesądzało o ich oddaleniu.

Przechodząc do rozważań prawnych zasadności żądań powoda Sąd Okręgowy na wstępie wskazał, że dla określenia zasad ewentualnej odpowiedzialności pozwanego zastosowanie znajduje art. 417 i n. k.c. w brzmieniu nadanym mu ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. (Dz. U. Nr 162 poz. 1692), gdyż zdarzenia prawnie relewantne, z którymi powód wiąże odpowiedzialność Skarbu Państwa miały miejsce po 1 września 2004 r.. Zgodnie z tym przepisem za szkodę wyrządzoną przez niezgodnie z prawem działanie lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Przepis ten jednak nie określa zasad odpowiedzialności przy takich czynnościach jednostek Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego jak wydanie prawomocnego orzeczenia czy też ostatecznej decyzji administracyjnej. Odpowiedzialność w tym zakresie przewidziana jest w art. 417¹ § 2 k.c., w myśl którego, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Zatem możliwość żądania odszkodowania uzależniona jest od stwierdzenia niezgodności z prawem ostatecznych decyzji administracyjnych i prawomocnych orzeczeń sądowych we właściwym postępowaniu, które nie może być tożsame z postępowaniem w przedmiocie samego odszkodowania. Jednocześnie wskazano, że uregulowane w k.p.c. postępowanie w przedmiocie stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ k.p.c. i n.), dotyczy jedynie orzeczeń sądowych wydanych w sprawach cywilnych w rozumieniu k.p.c., a nie wszelkich orzeczeń wydanych przez sądy powszechne. Stąd wniosek, iż przepisy nie przewidują procedury, w której możliwe byłoby stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w przedmiocie utrzymania w mocy bądź uchylenia postanowienia prokuratora o umorzeniu czy też odmowie wszczęcia dochodzenia. W takiej sytuacji oceny bezprawności działania jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa dokonuje sąd rozpatrujący roszczenie odszkodowawcze na podstawie przesłanek z art. 417 § 1 k.c.. Sąd Okręgowy wyjaśnił, że dokonał oceny działania pozwanych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia zasad odpowiedzialności Skarbu Państwa Sąd w oparciu o przesłanki z art. 417¹ § 2 k.c., bowiem roszczenia powoda były związane

z orzeczeniami wydanymi przez pozwane jednostki organizacyjne Skarbu Państwa. Równocześnie wskazał, że na powodzie spoczywał ciężar wykazania wszystkich przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powód w ogóle nie wykazał przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa. W zakresie w jakim wywodził on, iż wiąże odpowiedzialność pozwanych statio fisci z wadliwie wydanymi, w jego ocenie, prawomocnymi orzeczeniami, nigdy nawet nie wdrażał procedury o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Brak prejudykatu w sytuacji, gdy strona powodowa mogła go uzyskać, powoduje brak możliwości wykazania bezprawności działania jednostek Skarbu Państwa przy wykonywaniu władzy publicznej.

Powód jako podstawę dochodzonych roszczeń wskazał szereg wadliwych, jego zdaniem, postanowień sądów pierwszej i drugiej instancji, przy czym zdecydowana większość tych orzeczeń dotyczyła kwestii incydentalnej, tj. zwolnienia od kosztów i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Sąd Okręgowy zauważył, iż na skutek częściowo negatywnego rozpoznania wniosków powoda o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniach o sygnaturach: I C 122/10 i I C 367/11, przed Sądem Okręgowym w (...) nie doszło do merytorycznego rozpoznania jego roszczeń, a sprawy te zakończyły się prawomocnym zarządzeniem o zwrocie pozwu, formalnie kończącym postępowania. Powód nie godząc się z rozstrzygnięciami w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów i ustanowienia pełnomocnika z urzędu, składał kolejne podobne wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika, a następnie wnosił środki zaskarżenia nawet od postanowień niezaskarżalnych, co powodowało wydłużenie postępowania i uniemożliwiała merytoryczną ocenę zgłaszanych roszczeń oraz jednocześnie spowodowało znaczną ilość postanowień dotyczących tych samych kwestii incydentalnych, gdyż każdemu kolejnemu wnioskowi i zażaleniu musiał zostać nadany odrębny bieg. Powód, będąc przeświadczonym o racjach swoich wniosków oraz o celowym przewlekaniu postępowania przez Sądy, składał również skargi na przewlekłość postępowania, jednakże żadna z jego skarg w tym przedmiocie nie została uwzględniona, gdyż postępowania, którym powód zarzucał przewlekłość były rozciągnięte w czasie w wyniku działań samego powoda, nieakceptującego prawomocnych rozstrzygnięć, składającego kolejne podobne wnioski oraz środki zaskarżenia, co powodowało konieczność wydania kolejnych postanowień.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż nie ma podstaw dla uznania bezprawności orzeczeń stanowiących podstawy roszczeń powoda z uwagi na brak prejudykalnego orzeczenia, stwierdzającego niezgodność z prawem prawomocnych orzeczeń. Niemniej jednak widocznym jest, iż powód w dalszym ciągu nie godzi się z negatywnym rozpoznaniem jego wniosków i zażaleń w opisanych wyżej postępowaniach, pozostając nieprzekonanym o trafności orzeczeń Sądów obu instancji, co jednak w żadnym razie nie świadczy o nieprawidłowościach opisanych orzeczeń. Nie dopatrzone są także nieprawidłowości w tych orzeczeniach, które nie zostały zaskarżone przez powoda. Podniesiono, że strona, która dysponuje środkiem zaskarżenia i z niego korzysta, uzyskuje możliwość skorygowania lub wyeliminowania orzeczenia wadliwego, a jeżeli orzeczenie to jest pozbawione wad formalnych i merytorycznych, to ma możliwość przekonania się o tym od organu sprawującego kontrolę instancyjną nad sądem niższego rzędu.

W ocenie Sądu Okręgowego powód nie wykazał również innych przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa. Nie została również wykazana szkoda. Dochodzona przez powoda kwota 3.000.000 złotych, czy też renta w wysokości po 15.000 złotych miesięcznie nie znajdowały konkretnego uzasadnienia w przytaczanych okolicznościach. Kwot tych nie można odnieść do żadnego konkretnego uszczerbku majątkowego powoda. Powód nie wykazał również, w jakim zakresie doznał ewentualnej krzywdy, którą rekompensować miałyby dochodzona kwota.

Podsumowując swoje rozważania Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powód nie wykazał należycie przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, co skutkowało oddaleniem powództwa.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., biorąc pod uwagę, iż okoliczności stanowiące podstawę zwolnienia powoda od kosztów sądowych nie ustały, a nadto domagał się on odszkodowania w oparciu o przepisy, które dla laika mogą być skomplikowane i niejasne, gdyż nie wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego wyrażone są *expressis verbis* w przepisach kodeksu cywilnego, co utrudnia takim osobom ocenę zasadności dochodzonych roszczeń.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego został w całości zaskarżony przez powoda, który zakwestionował jego treść oraz uzasadnienie, zarzucając naruszenia prawa procesowego i materialnego, co miało wpływ na wynik sprawy. Postawił zarzut zaniechania rozpoznania sprawy przy uwzględnieniu art. 424^{1b} k.p.c.. Podtrzymał swoje twierdzenia, że wskazane przez niego orzeczenia sądów uniemożliwiły rozpoznanie tak ważnej dla niego sprawy przez okres 9 lat. W związku z podniesionymi zarzutami apelujący wniósł o zmianę wyroku i uwzględnienie jego powództwa w całości, a nadto zasądzenie na jego rzecz kosztów sądowych i zastępstwa procesowego za obie instancje.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Stan faktyczny w niniejszej sprawie nie jest sporny i w całości wynika z dokumentów, albowiem powód uczynił podstawą faktyczną swoich żądań tok postępowania w określonych sprawach oraz treść orzeczeń przez niego wskazanych, a wydanych przez Sądy: Okręgowy w (...) i Apelacyjny w (...). Ustalenia Sądu pierwszej instancji zasługują zatem na pełną akceptację i podzielenie, co czyni zbędnym ich ponowne przytaczanie. Sąd odwoławczy przyjmuje ustalenia Sądu Okręgowego za własne.

Apelujący zarzuca naruszenie przepisów postępowania, co miało mieć wpływ na wynik sprawy, jednakże poprzestaje na ogólnikowym sformułowaniu tego zarzutu. Wyraźnie wskazuje jedynie na uchybienie art. 424^{1b} k.p.c.. Brak sprecyzowania pozostałych zarzutów naruszenia prawa procesowego uniemożliwia rzeczowe odniesienie się do nich, a zwłaszcza dokonanie oceny, czy ewentualne uchybienia w tym zakresie mogły się przełożyć na prawidłowość ustaleń dokonanych w sprawie, a tym samym miały wpływ na wynik sprawy.

Powód utrzymuje, że do wyrządzenia mu szkody oraz krzywdy (mającej być wynikiem naruszenia dóbr osobistych) doszło w związku z wydaniem orzeczeń określonej treści przez wskazane przez niego sądy. Słusznie zatem wskazał Sąd pierwszej instancji, że w takim wypadku podstawę prawną roszczeń powoda stanowi art. 417¹§ 2 k.c., statuujący wymóg wcześniejszego uzyskania tzw. prejudykatu (chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej). Bezsprornie powód nie wszczął żadnego postępowania o stwierdzenie niezgodności z prawem wydanego orzeczenia. Natomiast zgodnie z art. 424^{1b} k.p.c. (dodanym ustawą z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz. U. z 2010 r. Nr 155, poz.1037) w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. Dochodzenie odszkodowania za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem, w stosunku do którego przysługuje skarga, możliwe jest po wcześniejszym uzyskaniu orzeczenia stwierdzającego niezgodność orzeczenia z prawem. Natomiast dochodzenie odszkodowania za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem, od którego skarga nie przysługuje, możliwe jest bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi. W tym przypadku niezgodność orzeczenia z prawem może być stwierdzona w ramach postępowania toczącego się w sprawie o odszkodowanie. Należy podkreślić, że art. 424^{1b} k.p.c. wyłącza dochodzenie odszkodowania w sytuacji, gdy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych. Powód korzystał z przysługujących mu środków zaskarżenia i wnosił zażalenia na postanowienia wydane przez Sąd pierwszej instancji (Sąd Okręgowy w (...)). W konsekwencji ocenie będą podlegały orzeczenia wydane przez Sąd odwoławczy (Sąd Apelacyjny w (...)), wydane w rozpoznaniu środków zaskarżenia powoda. Zaskarżone postanowienia dotyczyły odmowy zwolnienia od kosztów, odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu, wezwania do wniesienia opłaty sądowej, odrzucenia zażalenia, a nadto były wydawane zarządzenia o zwrocie pozwu,. Ponadto Sąd Apelacyjny wydawał orzeczenia w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania. Jak już wskazano wyżej, prawomocne orzeczenia, od których nie przysługuje skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem, a takimi są postanowienia w przedmiocie kosztów sądowych, ustanowienia pełnomocnika, odrzucenia zażalenia, zarządzenia o zwrocie pozwu, mogą być samodzielnie oceniane przez sądy orzekające w postępowaniu o naprawienie szkody.

W orzecznictwie przyjmuje się, że bezprawie judykacyjne nie obejmuje jednak każdego orzeczenia obiektywnie sprzecznego z prawem, lecz tylko takie, którego niezgodność z prawem jest oczywista, rażąca, a więc przybiera postać kwalifikowaną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, Nr 1, poz. 17, z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, Nr 2, poz. 35). Orzeczeniem niezgodnym z prawem jest orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć, albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Tego rodzaju sytuacja nie zachodzi wówczas, gdy sąd wybiera jeden z możliwych wariantów interpretacji przepisów, które stosuje w sprawie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 351, z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, Nr 2, poz. 35). Kategoria "bezprawności judykacyjnej" z art. 417¹ § 2 k.c. jest więc węższa od bezprawności z art. 417 § 1 k.c., która obejmuje każdą obiektywną sprzeczność działania bądź zaniechania władzy publicznej z przepisami prawa. Wzgląd na specyfikę władzy sądowniczej, obdarzonej w atrybut niezawisłości sędziowskiej, sprzeciwia się przyjęciu, że każde obiektywnie niezgodne z prawem orzeczenie, niezależnie od stopnia tej niezgodności, stanowi działanie, które może być źródłem odpowiedzialności Skarbu Państwa. Działalność orzecznicza sądów wymaga bowiem zapewnienia sędziom pewnego zakresu władzy dyskrecyjnej, ponadto polega ona na konieczności interpretacji i stosowania przepisów zawierających pojęcia nieostre i ocenne, co może prowadzić do przyjmowania różnych interpretacji przez sądy tych samych przepisów w podobnych stanach faktycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2013 r. sygn. V CSK 328/12 LEX 1381041).

Odnosząc te rozważania do okoliczności rozpoznawanej sprawy, nie można uznać, by wskazane przez powoda orzeczenia były wadliwe, i to w sposób oczywisty, jaskrawy i elementarny, i jako takie były niezgodne z prawem. Podkreślenia wymaga, że wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w każdej sprawie rozpoznawany jest indywidualnie. Podobnie ma się rzecz z ustanowieniem pełnomocnika z urzędu, gdyż przy rozpoznawaniu tego wniosku uwzględnia się zawsze potrzebę udziału profesjonalnego pełnomocnika w danej sprawie. Natomiast nieuzupełnienie braków pisma (w tym pozwu) poprzez nieuiszczenie należnej opłaty skutkuje zarządzeniem jego zwrotu, a w przypadku środków zaskarżenia ich odrzuceniem. W konsekwencji nie ma podstaw do uznania, że wskazane przez powoda orzeczenia są niezgodne z prawem. Na podzielenie zasługują rozważania Sądu pierwszej instancji odnoszące się do przyczyn wydłużenia postępowań sądowych toczących się z udziałem powoda, które nie dawały podstaw do przyjęcia przewlekłości tych postępowań. Rację ma także Sąd pierwszej instancji, że powód pomimo spoczywającego na nim obowiązku wykazania pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa, nie sprostał temu obowiązkowi. W tym miejscu należy zauważyć, że wszystkie przesłanki odpowiedzialności muszą być spełnione łącznie. Powód, jak się wydaje, w sposób zupełnie dowolny ukształtował wysokość dochodzonego odszkodowania, zadośćuczynienia i renty – bez wskazania konkretnej szkody rozumianej jako uszczerbek majątkowy. W okolicznościach sprawy nie zostało także wykazane, aby doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, co miało by uzasadniać udzielenie mu ochrony w oparciu o art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c..

Wobec powyższego apelację powoda, jako bezzasadną należało oddalić, gdyż wyrok Sądu pierwszej instancji odpowiada prawu. Rozstrzygnięcie w tym zakresie znajduje oparcie w art. 385 k.p.c..

O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono zgodnie z regułą odpowiedzialności za wynik postępowania, wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c.. Powód przegrał ten etap postępowania, co obliguje go – co do zasady – do zwrotu kosztów przeciwnikowi. Zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia bowiem strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi (art. 108 u.o.k.s.). Należy zwrócić uwagę, że powód miał możliwość rozważenia, czy poddać wyrok kontroli instancyjnej, zważywszy na motywy, jakim się kierował Sąd pierwszej instancji wydając zaskarżone orzeczenie. Apelujący oczywiście był w pełni uprawniony do skorzystania z przysługującego mu środka zaskarżenia, tym niemniej w tej sytuacji powinien się liczyć z koniecznością zwrotu kosztów przeciwnikowi, wygenerowanych w związku z wniesieniem apelacji. W sprawach o roszczenia majątkowe koszty procesu na ogół są pochodną wysokości dochodzonego roszczenia, co powinno skłaniać strony do racjonalnego, możliwego do uzasadnienia kształtowania wysokości swoich roszczeń. Powód dochodził zapłaty łącznie 3.000.000 złotych oraz renty w wysokości po 15.000 złotych, zatem minimalna stawka wynagrodzenia pełnomocnika wynosi 5.400 złotych zgodnie z § 19 i 20 w zw. z

§ 13 ust. 1 pkt. 2 i § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348; zm.: Dz. U. z 2003 r. Nr 97, poz. 887, Nr 212, poz. 2073; z 2005 r. Nr 41, poz. 392, Nr 219, poz. 1872). Koszty zastępstwa procesowego zostały zasądzone na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c.. Na marginesie należy wskazać, że wniosek powoda o zasądzenie na jego rzecz kosztów sądowych i zastępstwa procesowego za obie instancje był bezprzedmiotowy (niezależnie od wyniku sprawy), gdyż powód tych kosztów nie poniósł. Powód został w całości zwolniony od kosztów sądowych i nie był zastępowany w sprawie przez pełnomocnika.